

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera

Mjesečna preplata 2 K 40 h

Oglaš 30 h Petit-redak

Godina II.

Odgovorni urednik:
Josip Hain, Pula

Petak, 14. travnja 1916.

Tiskom i nakladom
Jos. Krupčić, Pula

Broj 274

Pritisak na Rumunjsku.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 13. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Topovska vatra traje na mnogo mjesta fronte raznom snagom. Na tonalskoj cesti odigravaju se opet bojevi.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. H ö t e r, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 13. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U opće nije mogla da se razvije nikakova veća bojna djelatnost uslijed ponajviše nepovoljnih prilika za opažanje. Ali su isto živožno djelovali topovi i ophodnje na jednoj i drugoj strani Moze, u Woeruu i na Cote Lorraine jugoistočno od Verduna. Jugoistočno od Alberta zarobila je njemačka ophodnja u engleskom jarku 17 momaka. Francuski je napadaj s plinovima u okolici Puisaleina, sjeveroistočno od Compiegna, ostao bez uspjeha.

Istočno bojište.

Juzno se je od Naročkog jezera sinoć znatno povećala sila ruskog topovskog pucaња. Istočno od Baranovića suzбиле su naše prednje straže nasrtaje neprijateljskih četa.

Balkansko bojište.

Nema osobitih događaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 13. travnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Položaj nepromijenjen.

Perzijska fronta.

Bojna sila, koja se sastoji od perzijskih bojovnika i od drugih četa napala je 8. o. mj. u Sauchulaku i u okolici rusku konjaničku vojsku, koja se procjenjuje na 3 pukovnije te ju je prisilila na uzmak proti Urmiji.

Kaukaska fronta.

Ništa do izvrdničkih okršaja.

Na maloazijskoj obali.

Naša je artilerija protjerala neprijateljske torpednjace, koje su se pojavile u smir-

niskim vodama. Hitcem smo topništva pogodili na visini od Česme neprijateljsku stražarnicu, koja se je tamo pojavila. 9. su o. mj. kušali, na ladjama došli razbojci da se iskrcaju kod Kalamake zapadno od Kaušadasi. Naše su ih obalne straže prisilile svojom vatrom, da pobjegnu na ladje.

Brzojav.

Rat.

Sarrail se je odinčio za ofenzivu?

Zürich, 12. Prema vijestima iz Atena odlučio je general Sarrail, da kod Soluna stupi u ofenzivu, jer da će moći, uslijed ugodnijeg položaja u Egiptu, privući odatle čete.

Vossische Zeitung doznaje iz Soluna: List Nouveau Siecle, koji tu izlazi, saopćuje, da je general Joffre opozvao solunskog vrhovnog zapovjednika, te da je njegovim nasljednikom imenovao generala Simona.

Austro-Ugarska.

Četvrti ratni zajam.

Beč, 12. (D. u.) Odbor je državnih dugova zaključio u više sjednica, održanih polovicom prošlog tjedna, da će se kontrahirati zadužnice za četvrti ratni zajam, te izdati državni bonovi, koji će se otplaćivati na izbor, ili za 40 godina uz 5 i pol kamatnog postotnaka sa svršetkom u godini 1921., ili za 7 godina uz 5 i pol po sto.

Financijski je ministar Leth dao pred zastupnicima štampe nekoliko izjava za ravnanje javnosti, izričući svoje mišljenje o skorom ratnom zajmu.

Kazao je, da ratni zajam ima najpovoljnije izgleda. Spomenuo je velike i važne uspjehe naših četa na svim frontama, te je prosudio kao povoljno naše gospodarsko stanje, obzirom na dosadašnje trajanje rata. Dohoci su poreza upravo dobri. Osobito dohodarina i dohotoci od duhana, od žeste i sladora, vrlo su povoljni. Uopće, održao se je prihod izravnog i neizravnog poreza na istoj visini kao i prije rata. Djeloma je prihod još povoljniji. Ulaganje u štedionice i banke raste. To dokazuje, da su se opeta vratila u gospodarski promet sredstva, što su se bila posljednjim ratnim zajmovima s trga oduzela. Veliki je dio gospodarskih i obrtnih proizvoda donio znatnih dobitaka, te podaje i širokim slojevima radničkog pučanstva mnogo prigoda za unosni posao.

Balkan.

Pritisak na Rumunjsku.

Zürich, 12. Zatvorenju ruske granice prema Rumunjskoj slijediti će valjda prisilne mjere sa strane Engleske i Francuske, o kojima se je zaključilo i na pariškom sastanku. Obzirom na sve neugodniji položaj četvornog saveza, imali bi

uslijed rečenoga sastanka pasti svi dosadašnji obziri prema manjim neutralnim državama, koje će se prisiliti, ili da se postave na stranu četvornog saveza, ili pako, da ga na koji drugi način podupiru. Prvi korak bio je naperen protiv Nizozemske. Drugu će se akciju valjda poduzeti protiv Rumunjske.

Rumunjska pozivlje godište 1917.

B u k a r e š t, 13. (D. u.) Vlada je podastrla komori zakonsku osnovu o pozivu godišta 1917. pod oružje.

Rumunjska.

Braila, 12. Vijest Odeverula, prema kojoj je Rusija zabranila izvoz blaga u Rumunjsku, biva službeno označena neisinitom. Njemačko se novinstvo treba u buduće držati na oprezu pred vijestima toga lista. One su ili tendenciozno iskvarene ili sasvim izmišljene.

Do danas je dospjelo 15.000 njemačkih vagona, od kojih je 13.000 odputovalo nakrcanih žitom. Dojdaćeg tjedna započeti će dobava od 140.000 vagona na temelju drugog ugovora. Svakog će dana otići iz Rumunjske 250 punih vagona.

Rumunjska u ruskoj nemlosti.

Radi kazne za ugovor glede izvažanja žita, koji je onomadne sklopila sa centralnim vlastima, zatvorila je Rusija granicu prema Rumunjskoj. Izvoz je robe iz Rusije u Rumunjsku zabranjen. I ona je roba, za koju je već bio dozvoljen po ruskom ministarstvu izvoz u Rumunjsku, zadržana i nije joj dozvoljen prijevoz. Rumunjska komisija za nakupljivanje robe, koja se je zaputila bila u Rusiju, povratila se je kući neobačljena posla. Isto je tako obustavljen prijevoz engleske robe kroz Rusiju u Rumunjsku. Mjerodavni ruski krugovi smatraju te mjere za iznudnjivanje i označuju ih najvažnijim političkim događajem u posljednjim mjesecima. Istodobno zadržava i englesko-francuska vojna uprava u Solunu robu, određenu za Rumunjsku.

Crnogorske čete u Solunu?

Carigrad, 12. Ikdam javlja iz Atena, da su u Solun prispjela dva malena francuska transportna broda sa 8000 momaka crnogorskih četa.

Rusija.

Rusi i Svedi.

Stockholm, 13. Jedanaest onih članova dume, koji će se doskora zaputiti u Englesku, Francusku i Italiju, javilo je pismeno u Stockholm, da kaane na svom putovanju ondje ostati nekoliko dana, da tobože stvore svezu sa švedskim parlamentarcima. Pošto se u tom pismu naročito spominje, da su ruski parlamentarci obdržavali već zajedničku sjednicu s ruskim ministrom izvanjskih posala, ministrom financija, trgovine i poljodjelstva, može se iz toga zaključivati, da se sa ruske strane polaže osobita važnost na sastanak sa švedskim parlamentarcima, ili bi ruska javnost barem htjela da tu važnost utvri u glavu švedskim političarima. Ima ovdje više po-

znavalaca prilika, koji tvrde, da kane u ovdješnjim radikalno-socijalističkim krugovima uporabiti prisutnost članova dume za poostrenje napadaja na ministarstvo Hammacköld-Wallenberg, s kojim je napadajem već započeo vodja socijalista Branting u svom listu, stono izlazi u Stockholm, i u jednom dopisu na pariški list Temps. S druge bi strane ruski vodja kadeta Miljukov i njegovi suparnici mogli da iza svoga povratka u Rusiju, opišu uspjeh svoga putovanja u Švedsku posve povoljnim. Kako slabo se na Nevi poznaju švedske prilike, proizlazi iz činjenice, da je Miljukov iznajprije kanio, da obdržava u Stockholmu javno predavanje, to jest, da javno nastupi proti centralnim vlastima, no švedska je vlada, držeći se strogo neutraliteta, to zabranila, radi česa je bio ruski ministar izvanjskih posala veoma ozlovoljen.

Francuska.

Novi francuski zajam u Americi.

Haag, 12. Nizozemski bankovni krugovi doznaju iz Londona, da je francuska vlada ponovno započela pregovaranja radi izdavanja zajma od pol milijarde u Udruženim državama.

Srpske čete u Francuskoj.

Berlin, 12. Deutsche Tageszeitung javlja iz Rotterdamu: Kako se govori, već je započelo prevlažanje na zapadnu frontu onih ostataka srpske vojske, koja se je zatekla na Krfu. Po pariškim uticima vidjaju se mnogobrojni srpski vojnici.

Engleska.

Aprilsko zasjedanje u Londonu.

Zürich, 12. Engleska vlada namjerava, da sredinom travnja priredi u Londonu sastanak sviju državnika četvornog saveza, te se osobito stara, da za to predloži i Sazonova (Rusija), Okumua (Japan) i portugalskog ministarskog-predsjednika, koji do sada još nijesu učestvovali kod sličnih vijećanja.

Veliki engleski nakupi kave i pšenice.

Kopenhagen, 12. Engleska je vlada nakupila u Udruženim državama za 200 milijuna maraka kave, najveća narudžba, što je igda bila u Americi učinjena. Osim toga skloplila je dobavni ugovor za 150.000 tona pšenice u vrijednosti od 30 milijuna maraka, od koje je polovica dolutena za Italiju.

Italija.

Italija će sudjelovati na Balkanu?

Berlin, 12. Lokalanzeiger javlja iz Atena: Kako se glasa, saopćili su poslanici četvornog saveza Gunarisi, s kojim su jučer imali sastanak, da četvorni savez pripravlja veliko skupljanje četa na Krfu, da onda ove čete zajedno sa srpskima pošalje na solunsku frontu, jer su Talijani odlučili, da sudjeluju kod operacija. Dopsnik Lokalanzeigera savjetuje, neka se ova vijest primi sa opreznošću.

Govori se, da će ta srpska vojska, koja broji 40.000 momaka, biti upotrijebljena na južnoj fronti francuske vojske. Francusko ratno vodstvo namjerava nakon dolaska tih četa poduzeti ofenzivu u Vozezima, da time olakša položaj na verdunskoj fronti.

Ta je namjera prouzročila u krugovima srpskih zastupnika veliko ogorčenje. I prijestolonasljednik Aleksandar izjavio se je protiv toga, te je tom prilikom opeta zahtijevao, da mu se razjasne planovi i priprave četvornog saveza obzirom na oslobodjenje Srbije.

Talijani putuju u Englesku sa molbom za novčanu pripomoć.

Luga, a. o. 12. Italija je izaslala bar. Santa Severinu u Englesku, da ondje drži govore o gospodarstvenim odnosajima između obiju država. Prošli je petak priredilo mornariško društvo u njegov pozdrav svečanu gozbu. Na nazdravcu lorda Southwarka

odgovorio je talijanski gore spomenuti barun u obliku pritužbe, da su Engleski trgovci od trideset godina ovamo zanemarivali trgovačke potrebstine i promet u Italiji, dok su Nijemci i Austrijanci uvijek nastojali, da udovolje svim željama Italije i da su uslijed toga bili Talijanci proti svojoj volji izručeni na milost i nemilost Austrijanaca i Nijemaca. U londonskom listu Times upućuje barun Santa Severina na gospodarstveno ogorčenje, koje vlada proli Engleskoj u Italiji radi prijevoznih pristojba, te traži, da Engleska olakoti Talijanima velike one žrtve, koje oni doprinajaju u ime četvornog saveza.

Prema jednom londonskom brozaju milanskog lista Corriere sudjelovat će austrijski ministar-predsjednik Hughes kod buduće gospodarstvene konferencije, a s njime i oba engleska ministra, Runciman i Bonar Law. Obzirom na predstave o zaštiti carine, kako ih je podnio bio Hughes, imade sudjelovanje ove potonje dvojice kod konferencije, osobito značenje. (U ostalom ćemo vidjeti, kako će se stvari razviti. O. u.)

Neutralne države.

Teški mužari za Švicu.

Zürich, 12. Dojdućih dana dospjeti će u Švicu osim municije i teški njemački mužari.

Holandska mobilizacija.

Haag, 13. (D. u.) Službeno: Ratni ured saopćuje, da je u mnogim mjestima bio otgođen opoziv novačkog godišta 1916. i pričuvnika, koji su se imali prikazati od 10. do 16. o. mj. uslijed ukoćenja šije, koja je bolest zavladala u nekim općinama.

Amerika.

Odluka medju Njemačkom i Amerikom?

Amsterdam, 12. Telegraf prima iz Washingtona brozaju, koji veli, da će buduće tjedna pasti odluka u njemačko-američkoj napetosti.

Dogodjaji na moru.

Njemačka i Amerika.

(Odgovor njemačke vlade glede promasti „Sussex“ i ostalih engleskih parobroda.)

Berlin, 12. (D. u.) Odgovorna je nota njemačke vlade na upit Amerike glede napadaja na „Sussex“ i druge brodove predana dne 10. travnja. Nota izjavlja, da je savjesno istraživanje pojedinih slučajeva po njemačkom admiralskom štopu pružilo ovo ovo: Za engleski je parobrod Berwindvale ustanovljeno, da je dne 16. ožujka kod Bullrocka na irskoj obali njemačka jedna podmornica nalazila nekom parobrodu, koji bi možda mogao biti isti taj Berwindvale, da obustavi vožnju, no on je htio da utee. Posto se je momčad iskrala u čamce, bio je parobrod potopljen. Od engleskog je parobroda Englishman zatražila jedna podmornica, da stane. On je htio da utee, ali ga je topnička vatra prisilila, da se zaustavi. Iza kako je posada ostavila bila brod, bje isti potopljen. Što se tiče engleskog parobroda Manchester Engineer, umoljava njemačka vlada za pobliže podatke, jer da dosadašnji podaci nijesu dovoljni za provedenje istrage. Engleski parobrod Eaglepoint bio dne 28. ožujka 130 morskih milja od irske jugozapadne je obale od jedne podmornice iza uzaludnog pokušaja bijega potopljen, iza kako je momčad ostavila bila brod. Glede Sussex-a morala se je istraga radi nedostasnih podataka glede mjesta i vremena potopljena proširiti na sva poduzeća, koja su upućena bila poduzeta dne 24. ožujka u kanalu između Folkestone i Dieppe. Kod toga je bilo utvrđeno, da je njemačka jedna podmornica torpedovala po prilici u sredini engleske obale, jugoistočno od Bulbrockbanka neko dugo, crno plovilo, koje je izgledalo poput polagatelja mina novoustrojenog engleskog razreda Arabis. Njemački je zapovjednik sačinio nacrt napadnutog broda, a taj nacrt dokazuje, da potopljeni brod nije indentican sa

Sussexom. Njemačka vlada upozorava, da prijeli u čitavom tamošnjem morskome području pogibao radi mina i torpeda, koji plivaju po vodi. No njemačka vlada moli ipak za daljnje politke, glede propasti Sussex-a. Ako bi kod rasprava došlo do opreke u mnenjima, to izjavlja već sada njemačka vlada, da je spremna na to, kako bi tu upadiću istražilo i pravo stanje stvari ustanovilo mješovito povjerenstvo.

Podmornice bez periskopa.

Bern, 12. Pariški list Temps piše: Kolaju različite vijesti o tom, kako je Nijemcima poslo za rukom, da grade podmornice bez periskopa. Tomu valja da se primijeti, da su kod mnogobrojnih torpedovanja u posljednje vrijeme zamjeđivali doduše trag torpeda, ali nijesu vidjeli periskopa podmornice. Da imaju te vijesti koji taj temelj, dokazuje jedan pomorsko-tehnički članak u nizozemskom strukovnom časopisu Landstorm, koji raspravlja o takvim podmornicama. Uz duhovito smjesteenje leća i zrcala na brodu može zapovjednik da obavija potrebna orazanja i upravlja podmornicom. Takove bi se podmornice morale doduše držati više fa morskoj površini, no prednost se njihova sastoji u tom, da ne privlače na sebe uslijed pomanjkanja periskopa pozornosti tudjih brodova.

Potopljeni parobrodi.

London, 13. (D. u.) Lloyd javlja: Švedski je parobrod Murjak potonuo uslijed eksplozije. Posada mu se spasila.

Ymuiden, 13. (D. u.) Ovdje je pripjeli danski ribarski parobrod doveo sobom čitavu posadu danskog parobroda Dornheamethyl, koji je prošle nedjelje udario na minu i potonuo.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 11. Službeno izvješće od 10. o. mj. 11 sati prije podne:

U odsjeku Roye raspršio je naše puškaranje jako neprijateljsko izvidničko odjeljenje, prije nego li je moglo stići do naših žičnih ograda. Sjeverno Andechya, u Argonima, je naše topništvo ozbiljno ostetilo njemačke položaje. Sjeverno Harazke je naše topništvo energično opstrjeljavalo dio Avocourtske sune, zajedneute od neprijatelja. Zapadno Mose trajalo je opstrjeljivanje cijeli dan. Oko podne travlali su Nijemci na naše položaje južno potoka Forges i to iz odsjeka Haucourt-Bethincourt. Uza svu težinu napadaja, kojega je neprijatelj platio vrlo teskim gubicima, nije naša linija uopće promjenila položaja. Na nasoj fronti Mort-Homme-Cummeires zapriječili smo zapornom vatrom neprijateljske navale, koje su bile poduzete iza žestoke artiljerijske priprave. Istočno Mose vrlo žestoko opstrjeljavaje Gotte du Poivre. Prama svršetku dana je neprijatelj više puta navalio na naše položaje u Cailletstokj sumi, ali smo ga svuda suzili. U Woervi dosta živalna topovska djelatnost. Na ostaloj je fronti dan prošao dosta mirno.

Zračni bojevi. 8. t. mj. zbacio je, nakon zračnog boja u Verdunskom području, neki naš letioe ljetalo tipa Fokker, koje je kod Esnea palo u naše vrste. 9. t. bijaše neki drugi Fokker zbačen od naših obrambenih topova. Ljetalo je palo u Woervi, u neprijateljske vrste. Treći se je Fokker spustio u naše vrste, u Champagni. Ljetalo je neostetečno: ljetalac je zarobljen. Poslije podne letio je nad Nancijem njemački rakoplovac, bacivši dvije bombe, koje prouzročise samo neznatnu materijalnu štetu.

Belgija.

Tekom noći bijaše njemački odio, što je zauzeo došnu strazarnicu južno St. George, malo iza toga protunavalam sužbit. Ostavio je 9 mrtvaca. Tekom dneva bijaše topovska djelatnost dosta živalna, osobito u blizini Dixmunden a južno od istoga.

„Hrvatski List“ može se kupiti već u 6 i pol sati ujutro u našoj prodavaonici Via Sissano broj 3 (Uprava „Il Gazzettino di Pola“), gdje se prodaje također „Polaer Tagblatt“.

Slike sa fronte u Besarabiji.

Surađnik lista Berliner Tagblatt piše svom listu ovo: Čudnovato, kako se odmah poslije pušane vatre, koja se pojavila iza pozicija, i odmah izakako vojnici stignu do prvoga zaštitnoga jarka, osjećaju oni posve sjegurima! Ja samo nastojim da nosim glavu nešto niže, jer ti jarci na nekim mjestima nisu građeni za moj stas. Pred sobom vidim u začudjenoj svjetlosti široka ledja potpuno kovnika P., koji koraca snažno i čvrsto prema prednjim postojankama. Iznad nas leti kaostu i dosad vatra iz pušaka u svim mogućim zvukovima. Nekega taneta ne stižu do cilja i zakapaju se uz lagani duboki šum u probran strjeljačko; jarka. Ja se ne želim radi toga. Prava, živa vatra raste proti nama kod svakog koraka sve žešće i žešće. Kratki onaj i tvrdi prasak potječe od naših hitaca, te je prema tomu posve nepogibljivan — za nas; taneta nasuprot, koja samo zvižda, ostavlja su svoj prasak iza sebe u ruskim pozicijama. Bez prestanka se čuje prasak i zvižduk, tako te bi čovjek mogla da oboli glava. Mnogo se više toga ne osjeća ni tad, kad čovjek podje maglovitog kojeg jutra u glavnu ratnu poziciju...

Iz magle stupa pred nas kapetan, pozdravlja svoga glavića i javlja mu o stanju stvari u svom odsjeku. Jarci su već posve izgrađeni u svakom pogledu. Mi smo pred neprijateljem. Na zavojima stoje u razmacima straže. „Straža!“ javljaju poluglasno, dok prolazimo kraj njih, a inače su ti ljudi posve nijemi i nepomični, samo njihovo oko oštro gleda oko sebe na sve strane... Radi noćne studeni navukli su preko jakih zimskih čizama debele cipele od slame. Ovdje ometu znanu se i pomicati, gadjati i pucati... Zvuk se ori, dim se vije i zaudara po barutu. A ti strijelci nijesu ni najmanje uzrujani, ta evo, — već sedam mjeseci stoje na istim postojankama. Ja sam već gledao na raznim vodama i jezerima ribare od zanata koji su upravo tako mirno izgledali kao ovi strijelci. Ta konačno postaje sve samo pustim zvanjem i zanimanjem.

Skloništa se nalaze kao i sami jarci u prvoj vatrenoj liniji, e može momčad da bude u slučaju potrebe odmah pri ruci, pa ma ta momčad upravo i spavala ili jela. Mi moramo da proljemo tim skloništima. Na širokim stepenicama leže ljudi umotani u kabanice i gunjewe. Ugodna toplina vlada u tamnom tom prostoru. Širi se za dah od ljudi, koji spavaju, od ljudi neumivnih. Na malenom jednom ognjštu na ilovastom tlu tinja ugljen. Jedan vojnik leži u snu licem neposredno iznad tople vatre, a tijelo mu je nekako čudnovato savijeno. I svi ti ratnici hrču i bezbrizno spavaju tek stotinu koraka daleko od neprijatelja, u prvoj navalnoj liniji... Oni se osjećaju zaštićenima i sjegurima kao kod kuće, jer imaju iznad svojih glava drveni krov, a na tom krovu nekoliko centimetara zemlje. Padne li na nj granata ili mina, tad imaj je dakako kud i kamo gore negoli onima u otvorenim jarcima. No oni uva sve to mirno spavaju, pa neka vani još tako hujalo, brujalo i tutnjilo. Svagdje, na svakom mjestu spavaju svi oni, koji smiju da spavaju, bilo to stotinu ili pedeset koraka daleko od neprijatelja. Sa priručnom električnom svjetiljkom u ruci gledam ta ozbiljna, odana lica s tvrdim, mirsavim crtama. Tako izgledaju, koji su se posve predali udesu i koji su na sve spremni...

Inače visi čovječji život u tim skloništima doista na nit. Ovamo lete taneta iz neprijateljskih pušaka, a padaju bome i mine. A Kad se razgrne magla, dolaze teške granate. Medjutim ni naši ne miruju. I oni imaju po svim jarcima bacala za mine. Na kratku se tu udaljenost većim dijelom ne može razabirati po zvuku, čije se mine raspršuju. Grozna je to i neobična glazba, kojom sviraju te mine. Ali i tomu čovjek navikne. Glavna je stvar, da ruske mine ne padaju u same jarkove, i zato su ti jarci sagrađeni što uže je moguće.

Domaće vijesti.

Obznana. Pregled obvezanika narodnog ustanka rođenih u godini 1898. uslijedit će u političkom kotaru Pula od 17. do 20. aprila t. g. u prostorijama c. kr. obrtne škole u Puli, Vicoalo al mare br. 1, II. pod.

Predstavi se imadu:
1. dne 17. aprila: Obvezanici narodnog ustanka c. i kr. arsenala;

2. dne 18. aprila: Obvezanici narodnog ustanka mjesne općine Pula, izuzevi radnici arsenala;

3. dne 19. aprila: Obvezanici narodnog ustanka mjesnih općina Barban, Kanfanar, Vodnjan, Svetvinčenat i Bale;

4. dne 20. aprila: Obvezanici narodnog ustanka mjesne općine Rovinj.

Početak uređivanja u 8 sati prije podne.

Obvezanici narodnog ustanka i glavari općina mogu rabiti vlak na pruzi Kanfanar-Pula. Ovaj će stati u svim željezničkim postajama i stanicama.

Svi obvezanici narodnog ustanka imaju pristupiti točno u određeni sat, donesavši sobom iskaznicu narodnog ustanka, bez posebnog poziva.

Neobdržavanje ovog naloga kaznit će se u smislu od 28. junija 1890. D. Z. L. br. 137.

Rok nastupa službe javit će se naknadno.

Svi obvezanici narodnog ustanka, koji bilo iz kojega razloga ne pristupije još pregledu, imadu dne 17. aprila 1916. ulovljiti svojoj dužnosti.

Pula, dne 12. aprila 1916. — C. k. tvrdjavnij povjerenik: Schönfeldt m. p.

Objava. U smislu § 217. zakona o izravnim ličnim porezima javlja se, da su izvadci iz platežnih naloga od dohodarine za godinu 1915. izloženi na uvid poreznika kotara taksacije „okolica Pula“ od 14. do 28. travnja 1916. kod poreznog odjela potpisnog c. kr. kotarskog poglavarstva (Obala Franje Josipa br. 10, II. kat) za uređovanih sati.

Pula, dne 11. travnja 1916.
C. kr. kotarsko poglavarstvo.

Bojna pošta. U predjelima Poljske zaposjednutim od austro-ugarskih četa bi otvoren privatnom prometu c. i kr. etapni pošt. ured u Čechinju-u. Dozvoljeno je šijati: u prometu za etapni pošt. ured Čechinje; dopisnice, otvorena i zatvorena pisma, tiskalice (novine), uzorke robe i pakete bez oznake vrijednosti do 5 kg; — od ovog ureda: dopisnice, otvorena pisma, tiskalice (novine) i uzorci robe. Dalje bi otvoren privatnom brzoputnom prometu c. i kr. etapni pošt. i brz. ured Wolbrom. Opaža se da u privatnom prometu sa zaposjednutim predjelom Iuske Poljske ne mogu se šijati preporučene pošiljke.

Kradja je jedno zlo, koje je teško iskorjeniti, jer proizlazi ne iz nužde, već iz pohlepe, navike i slabog odgoja.

Od nekog vremena, osobito u zadnje doba, učestale su u gradu kradje, a da se krivcima nije skoro nikada moglo u trag ući.

Tako su se desile provalne kradje kod nekog Josipa Šurjan u V. Lepanto 21, Ivana Andreeka u V. M. Cappelletta 38, kod Ivana Patzaka u Villa Kari itd., te su tom prigodom zlikovci odnijeli oveće iznose i dragocjenosti veće vrijednosti.

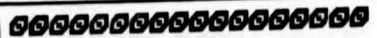
Sumnja je pala na dvojicu mladića, no slučajno se desilo, da je jedan mornar prolazeći pokraj jedine jame u Valcane opazio u jami sakrit jedan kovčeg dragocjenosti. Odmah se ustanovilo, da su sponumete dragocjenosti vlasništvo Patzaka, pa se poduzelo sa redarstvene strane sve nužne mjere, kako da se krivice ulovi u stupicu, jer se predviđalo, da će se isti vratiti po svoj plijen. U istinu sutradan uva sva kišu, što je lijevalo, zaputi se trojica mladića iz Valcelline prema sponumetoj jami. I dok se je jedan od njih spustio u jama ostadoše druga dvojica na straži, no bijahu slabe sreće, jer budu doskora opkoljeni od redarstvenih agenata i odvedeni na redarstvo te metnuti s onu stranu brave.

Isti su: neki Rubinić Josip V. Lepanto 21, Čopić Nikola V. M. Cappelletta 16 i Zulliani Alfred u V. Lazarić 8.

Dok je jedan priznao, da je sa svojim ortacima počinio kradju kod Patzaka i razne druge provalne kradje je novac s njima potrosio, zanijekao druga dvojica tvrdokomo svaku izjavu.

Kod potonjeg pretraživanja sponumete jame našlo se naknadno više ukradenih predmeta, što potječu od raznih počinjenih kradja. P.

Iz Drage Mošeničke primamo: „Poziv na zabavu s tombolom, što je priredjenu učenic(ce) pučke škole u Dragi Mošeničkoj u nedjelju, dne 16. aprila 1916. u dvorani I. razreda, a u korist „Crvenoga Križa“ i fonda za udovice i siročad palih vojnika. Raspored: 1. Carevka, pjevanje uz

KINO

Crvenog križa

ULICA SERGIA BROJ 34.

Danas, 14. travnja 1916.

RASPORED:

Diak iz Praga, Heinz-Ewersov romantična drama u 4 čina sa Pavlom Wegener i Margaretom Berger u glavnoj ulozi.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.

Početak prve predstave u 2:20; zadnje 6:30

ULAZNINA: I. prostor K 1; II. prostor 40 filira.

pratnju. 2. Prosci, igra. 3. Soča, deklamira Marija Rubinić II. 4. Majka uz kolijevku, deklamira K. Rudan. 5. Oj, ti vilo!... duet, pjevaju Ml. Rubinić i Mr. Rubinić. 6. Bog stvoritelj, deklamira Tonka Rudan. 7. Tri goluba, deklamira Danijel Bradičić. 8. Istri, deklamira Milka Armada. 9. Moja Austrija, deklamira Dražulj. 10. Oj, junaci!... pjevanje uz pratnju. 11. Zvezdaza jato, deklamira Zlatica Rubinić. 12. Božje oko, živa slika: T. Rudan i Schleppe. 13. Neposlusni lile, deklamira Vitomir Mavrinac. 14. Junčeke se sreće naše, deklamira Andre Kmetić. 15. Vse mine, pjeva T. Rudan. 16. Majcina oporuka, deklamira Vaznenka Velčić. 17. Ide Janko u vojnike, deklamira Hugo Bradičić. 18. Pjesma o pjesmi, deklamira Milka Rubinić. 19. Učeka, deklamira Marija Rubinić. 20. Vjenac narodnih pjesama, pjevanje uz pratnju. 21. Tombola (mnogo zgoditaka, s više od 160 kruna vrijednosti). — Odmor. — „Udovica“, (igrokaz iz današnjega rata, u 3 čina, napuč. N. Z.). Lica: Majka, Zorica i Stanko, djeca njezina, i čamnik, i kaludjer, više vojnika. (I. i III. čin događaja se u majčinoj knji. II. na bojnome polju). — Početak točno u 7 sati na večer. — Ulaznina: I. mjesto 1 K. II. mjesto 60 h. Dragovoljni doprinosi primaju se sa zahvalnošću. Uprava pučke škole, Draga Mošenička.

Gospodarstvo. Što treba Dalmaciji!

Čitamo u Hrvatskom Lloydju:

Od srca Vanj je barana, gosp. uredniče, Dalmacija na ljubeznoj sněti izraženoj u članku „Za bolju budućnost Dalmacije“ br. 6. mjeseca veljače. Dozvolite mi malo mjesta u Vasem cij. listu da na ovaj Vaš članak nadovežem nekoliko redaka, te upozorim Vaše čitatelje na glavne potrebe Dalmacije bez ispunjenja kojih nije se nadati boljoj budućnosti.

Dalmacija je u prvom redu agrarna zemlja. Dok se u Njemačkoj prvi poljodjelstvo 35,6 po sto pučanstva, u Austriji 60,9 po sto, Magjarskoj 69,6 po sto, Hrvatskoj 81,5 po sto u Dalmaciji se bavi poljem 83,23 po sto. Ali Dalmacija nije ni „ravna“ Slavonija, ni Bosna „ponosna“, ona je krševita i goletaa zemlja, isprekrižana od Velebita do Lovčena strmelim kamenitim planinom. Od 1.282.257 hektara njezine površine jedva je 57 po sto sposobno za kulturu: 29 po sto za vinograde, 18 po sto masline i 10 po sto žitarice, a sva ostala ogromna prostora oko 600.000 hekt. goli je kamen ili neplodna ledina. Najbolje zemlje, sposobne osobito za kulturu žitarica, leže pod vodom. Kninsko, vrličko, sinjsko, imosko, vrgorsko i neretvansko polje, da ne spominjemo druga omanjka, kada bi bilo potpuno obranjeno od poplava i močvara, davalo bi hrane (žita) svoj Dalmaciji za čitavu godinu. I u normalnim, a još više sada u ratnim godinama Dalmacija treba kruha. Od 12 mjeseca u godini ona se jedva može svojim žitom prehraniti 3 mjeseca. Bujiće urediti, močvare presušiti prijevika je potreba za početak gospod. pridružiću. Na tim uređenim danas mrtvim poljanam pridigao bi se i proizvod žitarica, koji je danas vrlo kukavan. Dok se, na primjer, u Belgiji ratna proizvod pšenice 26 m. c. po hektaru, u Njemačkoj 23 m. c., u Magjarskoj 19 m. c. u Dalmaciji jedva dopire na 8 m. c. tako da se neisplati trud oko žitarica.

Velika je oskudica stajskog gjobra, mora se tražiti pomoći u umjetnom (amoniak, pepel, superfosf. čil. salitra). Tomu bi se uspješno doskročilo podignućem sumarstva i marvogojstva. Stajskog gjobra bez marve ne može se imati, a marva bez paše i sume ne može se pojmiti. Na sumskom katastru Dalmacije označena je kao suma površina: od 381.762 hektara, ali to nije prava suma već goli pašnjak takozvana maza, vodererina, branjevina. Na toj prostorijsi dala bi se ipak podignuti bijuna suma, kao što je i prije bila u staro doba, d. k. se nije pod čelristoljetnom mletačkom vladavinom sve sa zemljom srazlo, vlada u istinu troši za podgog suma ali bez sustava i strogości, uspjeh je sasvim malen. N. pr. Kranjska broji 36 po sto suma, Štajerska 40 po sto, Bosna 51 po sto, a sirota Dalmacija zaočijevana je tek sa 16 po sto. Osim vlade i zemaljskog odbora krive su tomu ponajviše naše općine, koje sumarstvo ne daju prave važnosti. Morate bi imati na umu, da bez dobrih suma i pašnjaka ne ima marvogojstva, koje je prvi temelj gospodarskom blagostanju. I u ovom pogledu statistika nam pruža žalostnu sliku. Dok druge naprednije pokrajine naše monarhije broje 50—60 glava rogata marve velikoga zuba na svakih 100 hektara, puno zaostaje za njima Dalmacija, koja jedva broji 25—30 glava, dakle za polovicu manje. Zbog svoje glave klime jedino obiluje ovcam, do 800.000 glava. Ipak bi se marvogojstvo moglo podignuti do velikog stepena u pravu zbog blaga podneblja. Sjeverne zemlje moraju skoro polovicu godine držati marvu u staji, dočim u Dalmaciji se za ledove i snijegove skoro i meza, većim dijelom godine marva se tjera na polje. Livadarstvo je također jer u skroz primitivnom stanju, otpada tek 4 m. c. trave po hektaru. Blago južno primorsko podneblje u Dalmaciji sasvim prijana gojenju voća. Ono što je Nica za Francusku, Napulj za Italiju, mogla bi biti Dalmacija za Austriju i Njemačku, koja su dosada bile oskrbljene junzim voćem samo iz Italije. Ne će li ovaj rat sa vjerolomnom Italijom otvoriti oči načelnim faktorima za bolju našu budućnost u ovom predmetu?

Naše žarko sunce, rijetko zastrto maglom i oblacinom, naše snije more, na kojemu u brzo smiri uzburkano valovje, pružaju Dalmaciji za budućnost još jednu privrednu granu, na koju se je do sada malo brige polagalo, a to je saobraćaj stranaca. Velika struja stranaca iz naše monarhije i Njemačke, koja se je dosada sivala u talijanske gradove i na francusku „rivieru“ krenut će uslijed ovoga rata bez sumnje drugamo, jer rana je odveć duboka, ne će namah zarasti. Dalmacija pruža strancu na toplom suncu zimsko prezimlje i ljetno kupalište na moru. Započelo se je i to dobirim uspjehom sa Rabom i Dubrovnikom; nakon rata treba iskoristiti ovu prigodu i razviti ovu granu privrede.

Uzgojne crtice.

A jednom, ujutru, kad htjedoh poći od kuće u službu, reče mi ženica, ispraćujući me, nekako neopisivo meko i vanredno nježno, a čisto snebivajuće se:

— Josipe, daj mi, bolan, malo para! Htjela bih da izidem u grad, da kupim koješta.

Dok mi je to govorila, oči joj zavodeniše i zasjase, a lice joj obli neka stidljiva rumen. Nikad je dotad ne vidjeh onakvu. Imala je na sebi nečega — ne miloga, ne ljupkoga, već božanskoga. Podsjeti me, Bože mi prosti, na Bogorodicu u staroj našoj crkvi.

Dadoh joj novaca bez riječi i odoh žurno. Kad se u podne vratih kući, ne dočeka me žena na ulazu, kako je dosad činila skoro uvijek. A kad udoh u sobu, nadjoh je gdje ustaje žurno od šivaćeg stroja.

— Oh! — dočeka me s iznenadjenjem. Nisam gledala na uru... Činilo mi se još rano.

I opet je obli ista ona jutrosnja stidljiva rumen, samo — učini se još stidljivija, još rumenija.

Nista nisam slutio, pa nista ni ispitivao — a ona je svakog dana sve nešto bila u poslu. Živjeli smo pak sami, daleko od rodbine i njezine i moje, da bi mi koje od njih moglo što reći.

Od onoga dana bijase prošlo prilično vremena. Jednom poslje ručka, uze me žena nježno za ruku, pa mi reče, ne gledajući u me:

— Hodi, da vidis!

— Šta da vidim?

— Hodi — vidjeti ćeš.

I povede me u „vizit-ohsu“.

Vrata su od jednoga ormara još bila otvorena, a na stociću kraj prozora čitava oprema... Čega ti nije bilo! Tu je svežanj majušnih kosuljica, kao da su za poveću lutku; tu tople čar-

Strancu sa sjevera ugodno je boraviti u Dalmaciji, zanimaju ga osim krasnih položaja i gospodarski proizvodi, koji su za njega specialiteti, jer kod svoje ih kuće ne vidi. To su vino, ulje i riba. Dalmatinska kapljica poznata je u čitavom svijetu. Steta da smo i na ovom polju zaostali. Ampelografija broji do 460 vrsti raznih loza u Dalmaciji. Selekcijom i ukrastavanjem dalo bi se odgojiti najboljih vrsti loza i usavršiti najfinijih vrsti grožlja. Naše ulje ima sve sastavne najukusnijega ulja iz Francuske, Italije, ipak jedan i drugi proizvod (ulje i vino) ostaje i danas surovi materijal za obradivanje. Uljarski odsjek u Zadru započeo je obradivanjem ulja dosta dobro.

Iza grčkog arceplaga možda neima morske obale bolje zaštićene i ljepše urešene otocima kao naša dalmatinska. U mnogobrojnim uvalama i zalivima, gdje se miješa sladka voda iz rijeke sa slanicom iz mora, rastvaraju se veliki prirodni ribnjaci, gdje bi se mogla u velike gojiti riba, koja spada u privrednu stranu gospodarstva kao izvrstna i jeftina zamjena skupoga mesa. Dosta je napomenuti, da su u zadnje vrijeme podignute u Dalmaciji 32 tvornice za same sardine. More je Dalmaciji velika podvornica, koja bi davala veliko blago, kada bi se nastojalo i znalo izvaditi.

Kako vidite, gospodine uredniče, Dalmacija ima sve najbolje uvjete, da se podigne do svoga procvata i blagostanja. U ovim glavnim širokim potezima ja sam vam prikazao samo glavne potrebe Dalmacije kao agrarne zemlje, a da nisam istaknuo njezine velike važnosti u industrijalnom, trgovačkom, osobito pomorskom pogledu. Ovo polje prepuštam vjestijem peru i drugom zgodnijem času, kada će se našoj Dalmaciji ufajmo ne nakon sretno dovršenoga rata, dati puno veća znamenitosti bilo sa spojem dviju željeznica Knin—Ogulin i Split—Bugoyno u zaledju, bilo novom proširenom konjunkturo na Balkanu i Jadranu, odakle joj dobri izgledi za bolju budućnost.

D. F. Ivanišević.

Razne vijesti.

Povišenje poštanskih i brozovanih pristojba?
Uzevi za povišenja poštanskih i brozovanih pristojba u Njemačkoj, koja imaju da stupe na snagu u obliku ratnog priraza već od 1. lipnja ove godine, a koje će se povišenje protezati i na saobraćaj monarhije sa Njemačkom, imalo bi uslijediti koli u Austriji, toli i u Ugarskoj povišenje poštanskih tarifa. Pregovori su već u toku, pa kako saznajemo, imala bi se povisiti pristojba za odašiljanje dopisnica ovi 5 na 8 flira, a pristojba za frankiranje listova novista bi se od 10 na 15 fl. Jednako bi povišenje imalo uslijediti i kod brozavka. Sada se plaća za svaku brozovajnu riječ 6 flira, a po novom cjeniku stajala bi svaka

riječ 8 flira. Kako istaknuo ovo je tek osnova, o kojoj se vode pregovori između Ugarske i Austrije. Telefonske se pristojbe predloženo ne će povisivati, jer je telefon danas jedno od najvažnijih pomagala u posredovanju i u službi industrije, obrta i trgovine.

Zadnje vijesti.

Potpisna cijena našeg novog ratnog zajma.

Beč, 13. (D. u.) Potpisna cijena 40-godišnjeg petipostotnog amortizacijskog državnog zajma iznaša 93 po sto, a za proste od poreza petipostotne 1. lipnja 1923. god. isplative državne bonove 95-5 po sto. Austro-ugarska banka i blagajna ratnog zajma dopuštaju potpisateljima pogodnost, da pretvore sveukupne za prvinašnih zajmova potpisane svote u jedan ili drugi novi zajam, koji nije podvrgnut porezu na vrijednosnim papirima. Potpisivanje počinje 17. travnja, a svršava 15. svibnja u podne.

Burian u Berlinu.

Beč, 13. (D. u.) Naš izvanjski ministar Burian putuje večeras u Berlin, da se pogovori s državnim kancelarom Bethmann-Hollwegom.

General Flehve umro.

Kopenhagen, 13. (D. u.) Ruski je general Flehve, koji je prije imao vrhovno zapovjedništvo na sjevernoj fronti, umro u Moskvi.

Potopljen parobrod.

Barcelona, 13. (D. u.) Ovdje je priprio nizozemski parobrod iz Meksika. Dovedao je 9 momaka od torpedovane jedrenjače Imperator.

„HRVATSKI LIST“ može se kupiti u Vodnjanu kod prodavača duhana Debetto već rano u jutro.

Kupujte samo kod onih tvrtka koje oglašuju i preporučuju se u „HRVATSKOM LISTU“

pice od vune, da ne možes u njih uvući ni dva prsta; tu su opet kapice, jedne od bijelog konca, kao da su od samih sujezičnih pahuljica, druge od vunice u boji, kao da su izliveno od šećera. Tu su dalje pelene, mekane i njezne pod rukom, koje će doći do osjetljive kože novorođenčetu; tu velike, tople pelene od flanela i „frustanja“ sa izvezenim okrajcima ružičasto, plavo ili crveno kao krv; tu povoji i drugo.

— Eto, zato sam prije tražila novaca — reče ona, pogledajući na pō stidljivo, na pō zadovoljno, sad u stvari, sad u mene, a po licu joj se opet razli ona njezna rumen.

— Zar već? — ote mi se iz grudi i nehotice uzvik iznenadjenja.

— Pa moramo se, srce, brinuti za vremena. Ja znam kako je majka; sva su mlađja djeca prosla preko ruku njenih i mojih. Pslje se ne može sve najedamput. Ni ptica ne gradi gnijezdo tek kad se pticiči izlegu.

Oj, kako mi sada najedamput uskrne u svijesti silka ptičjega gnijezda iz moga djetinjstva, živa kao na javi!

— Pa i mi ćemo dobiti ptiče!... sinu mi kroz svijest.

U tom se začu, gdje dolazi netko k nama. Zena ode da vidi tko je i šta će, a ja ostadoh sam, sa čudnim, neobičnim osjećajima.

... Ptiče! — porod!... Bože, kakva uzvišena pojava, kakva sreda!

Kakva čast od svemoćne prirode jednom nistavnom trunku njezini! Čast, odlikovanje, koje čovjeka od nštavila uzdiže do božanskoga dostojanstva, kojim mu se daruje moć Stvoritelja, moć da umnožava i održava čovječanstvo, svoj narod, svoju porodicu!... Dijete... čedo — krv svoje krvi!... Mati... otac — izvori života! Izvori ljubavi na svijetu, izvori jedinog raja ovdje na zemlji... Bez djece, bez poroda, bi li bilo prave

ljubavi na svijetu, bi li bilo onih, koji istinski vole i onih, koji su istinski voljeni?...

... Ali, uporedo s ovom časću, uporedo s ovim odlikovanjem, kakvo teško breme, kakva kolosalna dužnost — podizanje i uzgoj poroda svoga!...

... No, pa šta?!... Koji će se pravi čovjek plašiti još i ovako ljupka, ovako mila i slatka tetra, kao što je uzgajanje djece svoje?! A i šta je život, trud i rad? Ko se plaši rade i truda, nije dostojan da bi živi. A ima li uzvišenjega, ima li svetijega rada, od rada na podizanju poroda svoga?...

... Neka dolaze na svijet ptičići moji, neka se radjaju djeca moja, dati ću ja, ako ustreba i život svoj za njih, kao naši hrabri vojnici što ga daju na bojnome polju za domovinu našu — milu i slavnu Austriju.

To je ustalom i najviša dužnost čovjekova na zemlji.

To je najuzvišenije opredjeljenje njegovo na svijetu.

To je krajnji cilj čovjekovu životu — kaošto je biljezi tamo na livadi, da proizvede sjeme, pa da ugine...

... Hvala ti, Oče nebeski, hvala ti, o svemoćna majko prirodno, što si udostojila dva crva svoja, mene i moju drugaricu, ove uzvišene počasti; ove neizmjerne milosti tvoje, da nas ne ostaviš samohrane, nezamijenjene na golemom svijetu ovom; već nam daruješ zamjenu, djecu, žive stvorove, koji će vas svojm srebrnim glasićima nazivati najmilijim, najsvetijim, božanskim imenima: majko, oče, roditelji!...

... Hvala ti! Ja i moja drugarica starat ćemo se, da opravdamo ovo počast, težeći da joj pošto odgojimo što brižljivije, da ga uzgajamo što razumnije...

Prijatelj mladici.